

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت
دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد آموزش شغل

زیلوباف

گروه شغلی

صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷	۳	۱	۸	۲	۰	۷	۵	۰	۲	۰	۰	۰	۱
Isco-۰۸				سطح مهارت	شناسه گروه			شناسه شغل			شناسه شایستگی		نسخه

۷۳۱۸-۷۵-۰۲۰-۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزشی شغل : ۱-۲۰-۷۵-۷۳۱۸

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت) :

فاطمه عرفانی

صدیقه رضاخواه

منا منتظری همدانی

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :

- اداره کل فنی و حرفه ای استان یزد

-

فرآیند اصلاح و بازنگری :

- کمیته تخصصی صنایع دستی (بافت)

- دفتر طرح و برنامه های درسی

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، پلاک

۹۷

تلفن ۹-۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci@yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	سعید اشتری میبدی	لیسانس (مربیگری زیلو بافی ، کارت شناسایی زیلو بافی)	روانشناسی	مدیر اولین کارگاه آموزش زیلوی نگاره - مسئول انجمن حفظ و احیای زیلوی میبد	۵ سال	تلفن : ۰۲۵-۳۲۳۲۵۹۶۴ همراه: ۰۹۱۳۱۵۱۳۹۵۲ ایمیل : آدرس : میبد خ - ۲۲ بهمن زیلو بافی نگاره
۲	فاطمه زارع میبدی	لیسانس (دارای مدرک زیلو بافی از فنی حرفه ای ، کارت شناسایی زیلو بافی)	جغرافیا	کارشناس زیلو - زیلو باف ماهر طراح نقشه زیلو برای اولین بار - محقق و پژوهش گر	۵ سال	تلفن : ۰۲۵-۳۲۳۲۴۷۵۳ همراه: ۰۹۱۳۸۵۱۸۹۴۷ ایمیل : آدرس : میبد خ - ۲۲ بهمن زیلو بافی نگاره
۳	انسبه طاهره آقایی میبدی	لیسانس	صنایع دستی	معلم و محقق در زمینه صنایع دستی مخصوصا زیلوی میبد	۱ سال	تلفن : ۰۲۵-۳۲۳۲۵۵۲۷ همراه: ۰۹۱۳۲۵۷۵۳۶۰ ایمیل : آدرس : میبد بلوار قاضی میرحسین کوچه ۱۱
۴	ماشالله غنی پور میبدی	دیپلم	هنرهای تجسمی	استادکار ماهر	۲۵ سال	تلفن : همراه: ۰۹۱۳۳۵۴۳۲۹ ایمیل : آدرس : میبد خیابان دستغیب - صابر ۸
۵	محدثه زارع مهرجردی	لیسانس	حقوق	مربی زیلوبافی	۶ سال	تلفن : ۰۲۵-۳۲۳۲۲۱۶۳ همراه : ایمیل : آدرس : میبد خیابان دستغیب - صابر ۸

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود.

استاندارد آموزش :

نقشه‌ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود.(مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه‌ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل:	
زیلوباف	
شرح استاندارد آموزش شغل:	
زیلو بافی یکی از مشاغل مربوط به صنایع دستی (بافت) است که شایستگی هایی از قبیل کاردوانی ، نصب دار زیلو، سر دور کردن ، طراحی نقوش زیلو ، بافت زیلو ، رفع معایب زیلو در حین و بعد از بافت و بسته بندی ، بازاریابی و فروش محصولات را در بر می گیرد و با مشاغلی از قبیل رنگرزان و تولیدکنندگان نخ و تعاونی های روستایی صنایع دستی در ارتباط است.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۲۴۹ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۷۵ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۱۷۴ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی : ۲۵%	
- عملی : ۶۵%	
- اخلاق حرفه ای : ۱۰%	
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
-لیسانس صنایع دستی یا فرش با یک سال سابقه کار مرتبط -فوق دیپلم صنایع دستی یا فرش با دو سال سابقه کار مرتبط -دیپلم با ۵ سال سابقه کار مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

زیلو نوعی کفپوش است که در گذشته از پنبه و پشم استفاده می شد اما امروزه فقط از نخ های پنبه ای استفاده و اغلب به صورت دو رنگ و دورو بافته می شود و محل تولید زیلو به طور عمده شهر یزد (میبد ، اشکذر ، خرائق) می باشد .

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

-Zylv weaving (zilbafi)

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

-قالیباغ ترکی

-قالیباغ فارسی

-چله کش

-چله دوان و نصاب چله

-قالیباغ پیشرفته

-رنگرز شیمیایی قالی دستباف

-رنگرز طبیعی قالی دستباف

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....

د : نیاز به اعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل

- شایستگی ها

ردیف	عناوین
۱	کار دوانی
۲	نصب دار زیلو
۳	سردور کردن (بار گذاشتن کار)
۴	طراحی نقوش زیلو
۵	بافت زیلو
۶	رفع معایب زیلو در حین و بعد از بافت
۷	بسته بندی، بازاریابی و فروش محصولات
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : کاردوانی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۸	۲۵	۱۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- نی - نیقله - نیم متری - نخ ته کار - نخ سرکار - چوب سر کار - چوب ته کار - نخ پنبه ای ۵ تا ۷ لا				دانش : - روش آماده سازی نخ پنبه ای ۵ یا ۷ لا - روش تهیه نخ (تونه) در مکان مناسب - روش آماده سازی تونه در مکان مناسب (تهیه نخ) - روش اندازه گیری تعداد نخ
			۵	مهارت : - کشش یکسان تونه (یک دست دوانیدن تونه) - چیدن گا(گرفتن چهار تار) در سرکار و ته کار - جاگذاری نی ها در تونه و یکنواخت کشیدن کار - از بین بردن پیچهای تونه در حین کار دوانی - کنترل و یکسان سازی کشش نخ های تونه (راست گرفتن کار) - تعیین عرض و طول دار
			۱	
			۴	
			۳	
		۱۰		
		۳		
		۴		
		۳		
	۴			
		۱		
				نگرش : - معرفی رشته های بومی هر منطقه و به ویژه زیلوبافی در یزد
				ایمنی و بهداشت : - استفاده از کفش مناسب - مجهز بودن کارگاه به نور کافی و تهویه مناسب
				توجهات زیست محیطی : - عدم آلودگی محیط زیست

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: نصب دار زیلو
	جمع	عملی	نظری	
	۴۰	۲۷	۱۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دانش:	انواع دار (ثابت، متحرک) - اجزای دار زیلو بافی (اسون، تیر بالا، تیر پاتین، علم شلیط، محافظ شلیط و ...) - روش تنظیم زاویه مناسب بین دار و تکیه گاه - روش رفع معایب نصب دار زیلو بافی -			
مهارت:	نصب صحیح اجزای دار - نصب تیر بالا و تیر پایین با زاویه و فاصله مناسب از یکدیگر - رفع عیوب با تصحیح اجزاء دار			
نگرش:	دقت و کنترل صحیح انجام دادن نصب دار			
ایمنی و بهداشت:	- استفاده از ماسک و روپوش هنگام نصب دار			
توجهات زیست محیطی:	- عدم آلودگی محیط زیست			
اسون				
- تیر بالا			۲	
- تیر پایین			۵	
- علم شلیط				
- محافظ شلیط			۴	
- میله پشت بند			۲	
- تنگ بالا				
- تنگ پایین				
- دماغه				
- اوصال کلی				
- پاچبند		۱۰		
		۹		
		۸		

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سر دور کردن (بارگذاشتن کار)
	نظری	عملی	جمع	
	۱۶	۲۰	۳۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
کلی -				دانش :
کموننه -		۴		-روش بستن شلیط
شمشه بالا -		۴		- روش سر دور کردن کار روی دار
شمشه پایین -		۳		-روش تنظیم فاصله کار بر روی تیر بالا و پایین
شانه -		۵		- روش بستن انواع گرت (ساده و نقش دار)
نخ و جال -				مهارت :
نخ گرت -				-رفع عیوب تونه در حین سر دور کردن
		۳		- بستن کار بر روی دو تیر و تنظیم فاصله (گا)
		۷		- بالا کشیدن کار به صورت یکنواخت
		۵		- نصب انواع شمشه
		۱		-بستن انواع گرت ها
		۴		نگرش :
				- صرفه جویی در مصرف مواد
				-دقت در صحیح انجام دادن کار
				ایمنی و بهداشت :
				- استفاده از ماسک و کلاه ایمنی هنگام کار
				-مجهز بودن کارگاه به نور کافی و تهویه مناسب
				توجهات زیست محیطی :
				- عدم آلودگی محیط زیست

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: طراحی نقوش زیلو
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۱۸	۱۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
مداد خط کش کاغذ شطرنجی تخته رسم			۴ ۴ ۴	دانش : - انواع نقش هندسی (هفت مجی ، سیزده مجی و .....) - روش طراحی نقوش - نقش های قدیم و تطبیق آن با طرح های جدید
		۸ ۶ ۴		مهارت : - طراحی انواع نقوش زیلو - ایجاد ابتکار در طراحی نقوش زیلو (ذهنی باف) - رفع نواقص نقش های زیلو
	نگرش : - طراحی نقوش زیلو با توجه به اصالت نقش و طرح های سنتی			
	ایمنی و بهداشت : - مجهز بودن کارگاه به نور کافی - رعایت اصول ارگونومی در هنگام کار			
	توجهات زیست محیطی : - عدم آلودگی محیط زیست -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: بافت زیلو
	جمع	عملی	نظری	
	۶۰	۵۴	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- پنجه - پهنابند - نخ پوکار - نقشه - گرت ساده - گرت نقش - نخ سربر			۳ ۲ ۱ ۷ ۳ ۲۰ ۸ ۷ ۴ ۵	دانش : - روش پود کشی و پنجه زنی - روش پیاده سازی نقوش و خطوط در زیلو - جایگاه خط بر روی زیلو مهارت : - بستن گرت نقش و گرت خط - بافت نقش و پودکشی در نقش ۷ مجی - پنجه زنی یکنواخت و پود کشی در بافت - تنظیم حاشیه و نقوش زیلو - نشانیدن خط بر روی کار متناسب با اندازه و نقش زیلو - ایجاد شیرازه (کناره کردن) در حین بافت - پایین کشیدن زیلو از دار (شی کردن) نگرش : - دقت در بافت زیلو و معرفی زیلوی میبید یزد - صرفه جویی در مواد مصرفی ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک و روپوش در حین بافت - مجهز بودن کارگاه به نور کافی و تهویه مناسب توجهات زیست محیطی : - جمع آوری نخ های اضافی در ظروف مخصوص و استفاده از آن در چرخه بازیافت

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان :
	نظری	عملی	جمع	
	۱۰	۲۰	۳۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-سوزن -نخ پوکار -کارد -پنبه	دانش :			- ابزارهای رفع عیوب در زیلو (سوزن، نخ پوکار) - معایب زیلو - روش رفع عیوب زیلو بافی در حین بافت - روش رفع عیوب زیلو بافی بعد از بافت
			۳	
			۳	
			۲	
			۲	
	مهارت :			- رفع نا صافی ها در حین بافت - جلوگیری از توکشدن کار (کنترل عرض زیلو) - جلوگیری از تنگ شدن (نخ نما) زیلو - رفع پارگی در حین و بعد از بافت
		۶		
		۵		
		۴		
		۵		
نگرش :				-کنترل بافت و دقت در رفع نواقص زیلوبافی
ایمنی و بهداشت :				- رعایت نکات ایمنی هنگام استفاده از ابزار -مجهز بودن کارگاه به نور کافی و تهویه مناسب
توجهات زیست محیطی :				-عدم آلودگی محیط زیست

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان :
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			بسته بندی ، بازاریابی و فروش محصولات
- کامپیوتر و ملحقات (اینترنت) - تخته وایت برد - پوستر، بروشور و ...				دانش :
			۲	- روش ارتباطات و عرضه محصول به بازار
			۱/۵	- تبلیغات میدانی و اینترنتی
			۱/۵	- بررسی نیاز بازار و ارائه محصول
				-
				مهارت :
		۳		- قدرت بیان و نحوه کاربرد الفاظ صحیح
		۴		- بسته بندی شکیل و مناسب محصول
		۳		- انتخاب مکان های خاص جهت ارائه محصولات
				نگرش :
			- بازاریابی برای کسانی که شغل بافت را انتخاب کرده اند و بدینوسیله امرار معاش می نمایند از اصول کار به حساب می آید	
			ایمنی و بهداشت :	
			-	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			-	
			-	

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دار زیلو و تجهیزات آن	(اسون، تیر بال، تیر پایین، علم شلیط و محافظ شلیط، فیله پشت بند، تنگ بالا، تنگ پایین، دماغه)	۱۵ عدد	
۲	جعبه کمک‌های اولیه	سری کامل تجهیزات	۱ جعبه	
۳	کپسول آتش نشانی	پودر خشک ۶ کیلویی	۱ دستگاه	
۴	تخته وایت برد	۱/۵ × ۱ متر	۱ عدد	
۵	رایانه	P۴	۱ دستگاه	
۶	میز مربی	چوبی یا فلزی	۱ عدد	
۷	صندلی مربی	چوبی یا فلزی	۱ عدد	
۸	صندلی کارآموز	چوبی یا فلزی	۱۵ عدد	

توجه: - تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود.

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ پنبه ای	شماره ۵ مخصوص تونه	۳۰ کیلو	
۲	نخ پنبه ای	شماره ۵ مخصوص پوکار ۷ لا	۶ کیلو	
۳	ماژیک وایت برد	در رنگ‌های سفید، آبی، گلی، سبز	از هر کدام ۱ عدد	
۴	تخته پاک کن	قرمز، آبی، مشکی	۱ عدد	
۵	نقشه	معمولی	۱۵ عدد	
۶	نخ پنبه ای	ویژه زیلو بافی	۶۰ کیلو	
۷	سوزن	شماره ۵ مخصوص شلیط (۱۲ لا) رنگ آبی	۱۵ عدد	
۸	نخ پنبه ای	معمولی	۲۰ کیلو	
۹	مداد	شماره ۵ مخصوص گوشواره، پاچبند، اوصال کلی (۲۵ لا)	۱۵ عدد	
۱۰	کاغذ	HB	۱۵ برگ	

توجه: - مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود.

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	کلی	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۲	کمونہ	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۳	شمشه بالا و پایین	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۴	نی	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۵	پهنابند	ویژه زیلو بافی	۳ عدد	
۶	پنجه	ویژه زیلو بافی	۳ عدد	
۷	شانه	ویژه زیلو بافی	۳ عدد	
۸	نیفله	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۹	نیم متری	ویژه زیلو بافی	۳ عدد	
۱۰	چوب ته کار و سر کار	ویژه زیلو بافی	۶ عدد	
۱۱	کارد	فلزی	۳ عدد	
۱۲	خط کش	فلزی	۳ عدد	
۱۳	تخته رسم	استاندارد	۳ عدد	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	جزوه پژوهشی در زیلوی	سعید اشتری و	-	-	-	-
۲	میبد شاهکار صنایع دستی هنرهای سنتی ایران در یک نگاه	فاطمه زارع فاطمه عرفانی حسین یآوری	-	۹۲	تهران	سیمای دانش

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	پژوهشی در زیلوی میبد	-	جوار علی محمدی	-	-	فرهنگستان هنر	-
۲	مقاله نگاهی به زیلو در میبد	-	اردکانی سعید جانب الهی	-	-	-	-